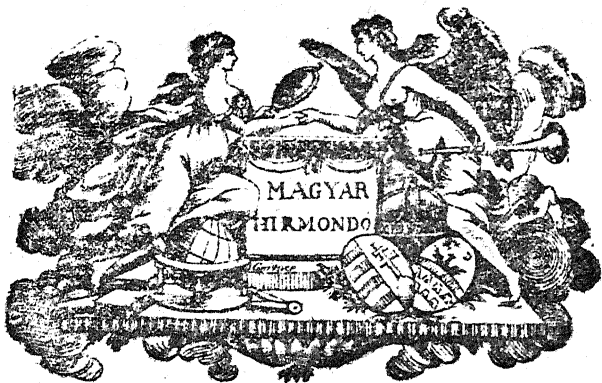

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 49.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
16-dik napján 1796-dik Éftendőben.

Hadi Környütlállások.

Basíleából Déc. 1-ső napján: —
„Tegnap, éjfélelőtti tizenegy órakor, erős-
senn meg-támadták a' Ts. K. Vitézek, a'
Hüningeni híd' Várát, és a' Rajna' Sziget-
tét. Éjfélutánni 3 óráig tartott a' viasko-
dás. A' Tsáfzár' derék Népe, ámbár te-
mérdek nehézségekkel kénytelenítettett is
küszködni: még is 3 ízben ment nékiek a'
frantzia sántzoknak. *Gessler* Oberster el-
esett mindjárt a' tusakodás' kezdődéskor.“

D d d

(Más Tudósítások szerént, Növ. 30-dik éjtfzakájánn, a' Fr. ák, magok is nagy kárt tettek magokbann, mert hibás vélekedésből önnön Embereikre tüzeltek egy darabig a' Battériáikból.)

Mannheimből Decemb. 3-dikánn: — „*Kehl*nél már nem csak *Kehl*-falvát vették el a' Ts. K. Vitézek; hanem egy *Sziget*ből is el hajtották a' *Frantziákat Auenheim'* meljékéről, mely *Sziget*nek annál több hasznát vehetik: mivel az ellenség' hídját, hathatósann lehet érdekelni belőle: és már az utolsó Tudósítások szerént el is ágyúzták annak két Szakaszfát.“

*Kehl*nél, 3-dik és 4-dik Decemberben, még keményebb ágyúzás vólt, mint az az előtt való napokbann.

Mannheimből Dec. 6 dikánn: — „*Kehl*-ből Dec. 2-dik éjtfzakájánn ismét ki-rottak a' *Frantziák*: de ismét vezteséggel veretteitek vízfza. Már a' 3-dik ostromot is el kezdte *Kehl* előtt a' Ts. K. Katonaság.“

„*Spira* mellett *Warthurn*nál egy tsó-mó Fr. Dragonyosokat elfogott, *Vétsey* Huszár Reg. béli Kipitány Gr. *Wartensleben*.

Moró népe, úgy meg szokta a' haramiáskodást *Baváriában* és a' *Sváb földön*, hogy arról még a' *frantzia földön* se' szokhatik már el. Ez az oka, a' *Helvétziai Tudósítások szerént, hogy sok Alzátziaiak,*

Helvétziába szállították által féltöbb portékái kat; s' feles számmal takarodnak oda-
által *Álzátziából* magok a' Lakosok is.

A' *Frankóniai* Kerületnek négy nevezetes Városaibann, úgymint: *Wertheimban*, *Würzburgbann*, *Bambergbenn*, és *Norimbergában*, 4 Tsászári Magazinumok állíttatnak, melyeket, lisztel, abrakkal, és szénával tartoznak meg-tölteni a' Lakosok.

A' *Sváb* Kerület' Gyűlése, Név. 29-dikénn kezdődött, és számosabb most, mint szokott vólt mászszor lenni.

A' Frantziák' kezében lévő Rajna-bal meljéki *Pruszszus* Tartományokba oly parantsolatja érkezett a' Direktóriumnak Név. vége felé, hogy a' Papság, előbbeni állapotjábann hagyattassék meg ottan, és az az ellen kezdett erőszakoskodások, haladék nélkül félbe-fzakasztassanak.

Belgiomra nézve, azt kérdeztette a' Törvényhozó Ifjabbik Fr. Tanáts a' Direktóriumtól Név. 17-dikénn, ha nem lehetne e' már oda bé vinni a' Fr. Konstitútiót? A' Direktórium azt felelte, hogy jó lesz még ott most meg-tartani a' katonai igazgatást: mert a' Nép, koránt se vetette még ki eszéből az előbbeni gondolatait, és kivált a' Klastromoknak el törltetése, bajjal van egybe-köttetve. — Ugyan tsak Név. 14-dikénn azt végezte a' Direktórium az adózásra nézve, hogy

D d d 2

az, a' múlt Sept. 22-dik napjától kezdve, már továbbra egészszenn a' fr. módi adózás szerént folylyon.

Roveredóból Déc. 5-dikénn: — „A' napokhann ide érkezett B. *Alvinczy*: de mindjárt *Allába* ment, rendeléseket tenni. Tegnap *Trient* (*Tridentum*) Városába útazott. A' nagy hideg miatt, körül belől sok Batalionok osztódtak fel quártélyokra; de úgy, hogy mihelyt a' környülállások kíványnyak: mindjárt özfze gyülekehessenek. — Báró *Alvinczy*, *Vincenzánál* és *Páduánál*, tsak kevés Népet hagyott; a' több részét pedig Seregének, *Bassano* felé szállította. — Az ellenség, az *Athesis* (*Etsch*, *Adige*) hofszában áll, *Villanovától* fogva, *Vado* és *Caldiero* felé *Roneóig*, és onnan *Lonigóig*.“

Bonaparténak, és az ő Fővezérsége alatt lévő Generálisoknak nagyzó Tudósításokról helyessenn jegyzi meg a' *Courier du Bas-Mayn* tzmű Ujság, hogy azok, egy részént a' Frantziáskodó Olaszok' megnyugtására; más részént pedig azoknak a' sok Béketelenkedőknek a' le-tsillapítására valók, a' kik, *Turintól* fogva *Ferraráig*, és *Véronától* fogva *Livornóig* mindenütt jelengetik magokat.

A' *Bonaparte'* vádló írására, egy hofszú mentő 's meg-tzáfoló feleletet adott ki nyomtatásbann a' *Modénai* Hertzeg. Ezen felelet szerént, hét millió vólt már akkor

le fizetve *Modéna* részéről, a' Frantziák által reá ki-vettetett adóból, a' midőn *Bonaparte* meg-szegte a' Fegyvernyugváskötést. *Mántuának* az ostrom alól lett előszöri fel-szabadíttatásakor — *így szól a' Hertzeg a' többek között* — meg lehet igen is, hogy vittek némely Lakosok bort, gabonát, 's egyéb szükséges dolgokat a' *Mántuai*aknak: de ez, magános személyeknek a' tselekedete vólt, 's oly tzelből, hogy kész pénzt kapván, telyesíthessék a' Frantziák' kívánságjokat. Hogy *Modénában* a' Nép' szívébe gyűlölséget igyekeztek vólna sokann plántálni a' Frantziák ellen: ezt oly állításnak mondja a' Hertzeg, a' melyet *Bonaparte* meg nem bizonyított: a' Frantziák ellenben, pártütésre serkentették a' Népet, 's mindent elkövettek, hogy a' Hertzeget 's az ő igazgatását, gyűlölségessé tehessék a' Nép előtt.

Ángliában, a' tenger-meljéki Lakosok parantsolatot vettek, hogy nagyobb bátorságnak okáért, minden ingó-bingó jószágaikat beljebb szállítsák az Országba. Valamenynyi ló, marha, gabona, szekér 's egyéb effélék találtatnak az Országban, laistromba íródnak: valamint a' 12 és 70 elztendősök között lévő Lakosok is.

Ánglia' széleinn, a' milyen nagy mértékben tetetnek, a' külső meg-támadtás ellen való készületek: szintén oly mér-

tékben kezd alább szállani az arról való bizonyosság, hogy akár a' *Nagy-Britanniai*, akár a' *Hamburgi* partokra ki-szállítandó fegyveres Néppel, egy Frantzia Hajóssereg fogna indulni ki a' *Bresti* Kikötőhelyből. Hogy ezen szándékból nem egy könnyen lefűz már, avagy tsak mostanság, valami: ennek próbájául, azt hozzák fel a' többek között, a' leg-újabb *Brüszszeli* Tudósítások: hogy *Brestnél* Növ. vége felé, nem vólt több Katonaság, 8 ezernél; továbbá, hogy a' szállítandó Sereg' számára, neutrális Hajók vóltak le tartóztatva a' *Bresti* Kikötőhelybenn: de ezen neutrális hajók, ugyan Növ. vége felé fel-szabadítódtak a' le-tartóztatás alól; végre, hogy a' *Dünkircheni* készüléket is telyességgel nem lehet valóságnak tartani, egy oly bajos szándékhoz képest, mint akár a' *Nagy-Britanniai*, akár a' *Hamburgi* partokra való ki-szállás.

A' Spanyol Udvar, *Langara* Admirálist, Tengeri dolgokra ügyelő Ministerjévé nevezte, ennek helyébe pedig, *Mazzaredo* Generálist állította elő a' Földközi Tengeren lévő Spanyol Hajósseregnek kormányozására.

A' Párisi Ánglus Követ Lord *Malmesbury*, ismét írt Nov. 26-dikán a' Fr. Ministerhez, 's egyenes feleletet kívánt tőle a' Békesség - alku fundamentomának meg-

határozása eránt. A' Fr. Minister, adott választ más nap, de megént csak a' költsönös Compensációknak (kipótolásoknak) tárgyait kívánta meghatároztatni. Mindjárt visszafizárt L. *Malmesbury*, hogy Londonba tüstént indítandó Embere által, Utasítást fog kérni az Udvarától, az említett tárgyak eránt való maga kinyilatkoztatására nézve.

Clarke Generálisnak, kit *Bétsbe* küldött a' Fr. Direktórium, csak a' Famíliája *Irrlandiából* való: de maga *Clarke* Frantzia Országban született. Az Atyja Generálmajor vólt, a' *Dillon* nevet viselt Regimentnél. Követség' Secretáriusául *Perret* nevű Iffjú Ember adódott melléje, a' ki *Dijoni* Fi: de egy ideig *Lipsiában*, annakutánna pedig 1793-dik esztendőben *Jénában* is tanúlt, a' hol Professor *Schnaubert*' letzkéit halgatván, jól megtanulta a' Német Jus Publicumot.

A' *Pruszsus* és *Hafszus* Ministerek, kik a' Fr. Direktórium mellett vannak, sokat tanakodnak együtt, a' Külső dolgokra ügyelő Fr. Ministerrel.

A' *Nápolyi* Udvar' *Párisi* Követe H. *Belmont Pignatelli*, a' *Római* Udvar' részére nem különben munkálódik, a' Békesség' dolgában, mint munkálódta a' *Párisi* Spanyol Követ *Marchio del Campo*, a' *Pármai* Udvarral kötött Békességet.

A' Svéd Király, *König* nevezetű meghitt Emberét nevezte Tisztartórává a' Fr. Direktórium mellé, 's a' *Páris* felé való meg-indulás' napjául Növ. 20-dikát szabta ki néki.

Egy a' *Párisi Újságok* közzül, így szatirázza ki a' mostani Frantzia igazgatást: „Atyai igazgatásunk vagyon: azt mondják, és én el hiszem. Az *Újságok* mindennap beszélik Nékünk, hogy a' mi derék republikánus Katonáink inkább meg hagygyák magokat öletni, mint el fogatni, és hogy a' had, melyet mi, meg-átalkodva folytatunk, lassan lassan mind el fogyasztja a' Seregeinket. — *Bourdon*, bizonyosnak állítja, hogy a' Kolóniákban 50 ezer fejer bőrű Katonából 25 ezerenn veszték el. — A' Politzájtól (Belső bátorságra ügyelő Széktől) tudjuk, hogy az Ország-útakonn, a' Mezőségenn, 's még a' Városokbann is nem lehet eleit venni a' gyilkosságoknak. — *Dumolard*, a' Törvényhozó Ifjabbik Tanáts' Orátori székében mondotta: hogy *Lyonban* 700 ki-tett Gyermekekből 655-en hóltak el, mivel nem vólt mód a' táplálásokbann. Egészsz Frantzia-Országbann, 's kivált *Párisbann*, a' köz-beszéd' tárgya nem egyéb, hanem hogy most e' 's ez, Interestből- vagy Pensióból-élösködött Ember vagy Kézmíves ölte meg magát, kiket ha nem éppenn az éhség is: mindazáltal a' kétségbe-esés meg-öl. — Nem lehetne e' ennél Atyaibb igazgatás?

Frantzia Kiköltöztek, hogy sokan mennek vizsza a' frantzia földre hamis pafszusokkal: panaszszossan jelentette ezt a' Fr. Kormányzék Növ. 20-dika' tájján, egynehány Departmánokhoz (Közönséges-Társaság-osztályokhoz) intézett Kerülő-Levelében, 's intette a' Tisztviselőket, az e' részben való hathatós vígyázásra.

Párisbann, egy font kenyérnek az árra, 3 szóra; egy font húse pedig 8 szóra határoztatott.

Elegyes Tudósítások.

Az Orosz Birodalombéli hirtelen változásokról, következő Tudósításokat közlött a' *Bétsi Udvari Újságnak* 14-dik Decemberi Darabja:

„Második *Katalin* Tsászárné, még jól volt Növ. 15-dikénn, és estve, játszással mulatta magát egy kis Társaság-bann; más nap, szokása szerént fel költ, fölöstökömölt, 's annakutánna munkálódott a' Kabinétjában. Kilentz órakor félre ment. A' Kamarás-aszfzonyok sokalván az időt, a' meddig ki-maradt a' Tsászárné, bé mentek hozzája: de mely igen el álmélkodtak, látván, hogy Az, minden érzékenység nélkül, a' földönn fekszik. Fel-vették mindjárt, ágyba vitték, 's Orvosokat hívtak elő, a' kik öt helyen nyitottak eret rajta; szívó flastromokat raktak, különbkülönbféle részeire a' testének,

és hánytató szereket is adtak Néki, de a mi kevés jelei mutattak is magokat a' jobbulásnak, tüstént el enyésztek. Igen nagy mértékben vólt a' gutaütés, és már Növ. 17-dikénn estvéli 9 órakor oda lett a' Tsászárné. — Születtetett 1729-dik eszt. benn Május' Hónapnak 2-dik napján, a' Német-Birodalomnak *Zerbst* nevű Városában, az *Anhalt-Zerbsti* Hertzegi Házból. Uralkodni kezdett 1762-dik esztendőben. Ekképpen többet élt 66 eszt. nél, 's 34 eszt. ig igazgatott, még pedig oly böltsességgel, és szerentsével, hogy nem csak szélesebben ki terjedtek alatta a' Birodalom' határai; hanem annak belső boldogsága is nevedezett minden részben, és ez az igazgatás, nem csak az Orosz Históriabann, hanem a' Világ' közönséges Történetei' meg-írásában is új idő-számolásnak vetette meg a' fundamentomát.

„Mihelyt észre-vevődött a' Tsászárné' véletlen esete, meg-írta azt leg-ottan a' Tsászári Fő Udvarmester Hertzeg *Subow*, a' Nagy Hertzegnek *Gatschinába*, 's lovakat is küldött eleibe, de az út oly igen rossz vólt akkor éppen, hogy nem érkezhetett el a' Nagy-Hertzeg 9 óránál elebb, a' midőn már a' Tsászárné' fel épülhetése felől való minden reménység el-enyészett. A' Nagy-Hertzeg tehát, mint a' ki már akkor úgy nézhette magát mint Tsászár, csak hamar az el érkezése után, Nagy-Marsallá tette Gróf *Cseremetoffot*; Udvari

Marsalokká *Tiesenhausen* és *Wielhorski* Urakat; más nap pedig, úgymint Növ. 7-dikénn, Generáladjutánsaivá, *Plescheiew*, *Rasztotschin*, és Gróf *Schouwaloff* Urakat. — Minekutánna meg-hólt a' Tsászárné: a' mostani Tsászár, Első *Pál* név alatt, az Udvari Kápolnába ment éjjeli tizenegy órakor, a' hol a' könyörgés után fel-olvasta a' Metropolita, az új Tsászár Manifestumát, és az esküvést, melynek minden Jelenlévők alája írták magokat. A' mostani Tsászárné, minekutánna meg-tsókolta a' keresztet: eleibe ment a' Tsászárnak, hogy az erántta való hívségre esküvéssel kötelezze magát, kit a' Tsászár által ölelvén két karjaival, forró indulattal mejjéhez szorított. Vízfsza-jövénn a' Templomból a' Tsászári Família, tsókokkal tisztelte a' halva feküdt Tsászárnénak kezeit és lábait. — Még azonn éjtszaka, küldődött egy Kurír, *Romanzow* Feldmarsallhoz, más pedig, *Repnin* Hertzeghez, 's mind a' kettőt *Pétersburg*ba hívta a' Tsászár. — Növ. 18-dikánn, a' Tsászár és a' Nagy-Hertzeg meg-jelenek a' parádé-piatzonn, és nagy örvendezéssel fogadtattak. Ezen a' napon és a' következőn különbkülönbféle Tsászári Rendelések, nagyobb részént tisztségbéli feljebb emelések 's változtatások tétettek közönségesekké. A' két Nagy-Hertzegekre (a' maga Fiaira) bízta a' Tsászár a' Gárda-

Regementek' kormányozását, 's egyfzersmind az öregebbikre *Sándor Nagy-Hertzege*, a' *Pétersburgban* lévő Katonaság' kommandóját is. Hertzeg *Subow* meg-hagyatott a' maga hivatalaibann. Gróf *Soltikow* Miklós, Hertzeg *Repnin*, és Gróf *Csernichew*, Feldmarsalokká tétettek. Gr. *Ostermann*, Cancelláriusságra; Gróf *Besborodko* pedig, Marsalli ranggal, Vice-Cancelláriusságra emeltettek. Az Akadémia' Elölülője eddig *Daschkow* Hertzeg-afszony volt: most helyébe, az Unokája *Bacounin* Úr lett Prézesévé az Akadémiának. Mind a' Tsásfár, mind a' Tsásfárné' Udvari szolgálatjábann, sok változások történtek. — A' Katonaság' Formaruháiról minden arany- és ezüst-tzifraságokat el töröltt a' Tsásfár. A' *Sz. Anna* Rendjét, 3 Classisokra osztotta. A' ki, hufzonöt esztendőig katonáskodott: nem leszfz ezentúl alatta a' katonai büntetéseknek, és *Sz. Anna* Rendjének emlékeztetőpénzzével fog meg-tiszteltetni. A' mely Katonái voltak ez előtt a' Tsásfárnak mint Nagy-Hertzegnek *Gatschinábann*: most azok, a' Tsásfári Testörzökhöz ragasztódtak. — — Néhai édes Atytyáért 3 dik *Péter* Tsásfárért, exequiákat tartatott a' Tsásfár, és egyfzersmind rendelést tett, hogy annak teste, illő pompával, a' Tsásfári Kriptába tétetlessék bé. Ezen tzeremóniát követni fogja, 2-dik *Katalin* Tsá-

szárnénak el temettetése. — Januáriusbann *Moscauba* fog menni a' Tsásfár, hogy ott magát meg-koronáztassa.

A' *Szárdíniai* Király, egy Rendelést adott ki Növ. 15-dikénn, a' melyben jelenti, hogy nem kívánja Alattvalóitól a' hódolás' tzeremóniáját, az azzal egybekötöttett költségeknek el távoztatása végett. Közönséges kegyelmet ígért, bizonyos meg-határozások alatt, az Elszökötteknek. A' meg-hólt Királyról maradt magános jószágoknak el adattatását, és az azokból bé jövő pénznek a' Közönséges Eráriumba való tétettetését parantsolta.

Svéd Országban az Ifjú Király eltörölte az idegen nyelven tartatni szokott Teátrumi Játékokat.

A' *Pruszfiai* Birodalomhoz járúlt Lengyel Részekbenn, igyekezik a' Király helyre állítani minden módon az el pusztúlt Városokat. — Polgári-Mesesteremberijust, ingyen; úti-költséget; 's minden adózástól való 3 esztendei szabadságot, ígér az oda menendő Mesterembereknek; és még eleinten pénzbéli segedelmet is, p. o. a' Kőműveseknek és Álsoknak száz száz tallért, az Afztalosoknak és Kovátsoknak hatvant. 's a' t.

Lengyel-Országban még tsak a' Geographiai neve is el múlt már egészfzenn. Azok a' részei ezenn Országban, melyek, 'z *Ausztriai* és a' *Pruszfiai* Birodalmak-

hoz járultak, már ma *Napnyúgoti-Gallitzia*, és *Új-Napkeleti-Pruszszia* nevezetek alatt esmeretesek. *Lithvánia*' neve továbbatska meg-maradt: de már az oda való Orosz Kormányzó Hertzeg *Repnin*, *Wilna* és *Slonim* Fő-Gubernátorának titulálja magát.

Márchio *Noailles*, a' ki utolsó *Bétsi* Fr. Követ vala, *Páris*hoz nem meszfe fekvő jószágábann tsendessenn éldegelt az egészsz Revolucziónn által. Most Feleségül veszi egy gazdag Bankírnak a' Leányát. Neve az *Ipának Lecoulteux de la Noraye*, ki, a' Leányával ad néki a' többek között egy egész sor házakat, melyeket *Montmartre* és *Montregueil* nevű útfák között építtetett a' Revoluczió alatt, oly haszonnal, hogy az esztendőnként bé-jöni szokott ház-bér, többre megy, kétszáz ezer lívránál.

Nádmézzek annyi van készen a' Spanyoloknak, mint magok írják, az *Amérikai* Birtokaikbann, hogy nints elegendő hajójok az el szállításra.

Ámbár egyéb Ánglus portékáknak a' frantzia földre való bé-szállítása meg nagyon szorossann tiltva: az Ánglus tengeri tsigákat mindazáltal szabad még most is bé vinni Frantzia Országba.

A' *Hessen-Casseli* Landgráfság' Örököse, a' *Pruszsus* Királyi Házból veszi Feleségül *Augusta* Hertzegafizonyt.

Iffland, ki, a' Német Teátrumoknak, mind játszásával, mind pennájával, különös díszére 's hasznára van: *Berlinbe* kapott hívatalt, 's el is ment 3 ezer forint esztendei fizetésre, melyhez még az is járúl, hogy egyszer övé lesz 'eszt ben, a' mi bé fog menni a' Teátrum' Kaszsjájába.

Brüsszelből Növ. 25-dikénn: — „Bizonyosnak írjak Újságaink, hogy ama' nevezetes *Lupoigne* Károly, ki a' Tsászár' Belgiomi Serege' Vezérjének nevezi magát, ismét meg-jelent mostanság a' *Valoni* mezőkön, és pénzt osztogat a' Lakosoknak, hogy annál inkább buzdítsa őket, a' Frantziák ellen való fel-kelésre.“

Belgiomban kevés vevői találkoznak a' papi jószágoknak. A' külső Isteni-tisztelet, igen kezd sínlődni abbann a' boldogtalan Tartományban.

Magyar Ország.

Pozsonból Növ. 11-dikénn: — „A' hadi ajánlások' fel-osztásának (Repartitziójának) fundamentomául, a' gabonára, zabra, ökrökre, és lovakra nézve, az 1792-dik eszt. béli Repartitio plánuma, hagyott meg; a' Katona-állítás' fundamentomául pedig a' Nép-száma vevődött fel, oda nem számlálván a' Zsidókat. — A' 9-dik Décemberi Elegyes Ülésben, Ő Fel-ségének az Ország' kívánságaira adott fe-

leletje (Resolutziója) olvastatott fel: annakutánna a' 2-dik Tábla, a' maga palotájába ment tanátskozni. — Ma, tizenegy óra után meg-jelent Ő Felsége az Elegyes Gyűlésbenn, 's Trónusából egy Béfejező Beszédet tartván, által adta a' Nádor-Ispánnak: a' Palatinustételről; a' hadi ajánlásokról, 's az Urbáriumnak, a' jövő Ország-gyűlésig újra lett helybe-hagyattatásáról készült Törvényeket. Ő Felsége, a' Rendek' Barátjának nevezte magát, említett Beszédjében, 's köszönetet izent általok, az otthonn maradt Lakostárssaiknak, magoknak pedig szerentsés haza-menetelt kívánt. — E' meg-lévén, Királyné Ő Felségéhez vezetettettek a' Rendek, Prímás Ő Eminentziája által, bútsúzás végett: annakutánna özfze-ültek még egy-ízer, 's ezen Gyűlés' szemlélésére is meg-jelent a' F. Királyné."

„Az Ártikulusok' fel-olvastatása után, Beszédet tartottak a' Palatínus, a' Prímás és a' Personális: a' melyekkel vége lett a' Gyűlésnek. — 's az Ország-gyűlésnek is."

Béts.

A' Magyar Országgyűlés' 4 Küldöttjei ma indulnak *Károly Főhertzeghez.*